ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԿԱՄՔԸ ԿԱՏԱՐԵՆՔ

1: ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ԻՄԱՆԱԼԻ Է
ԵԹԷ
ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԿԱՄՔԸ ԿԱՏԱՐԵՆՔ

2: ՄԻՔԱՅԷԼ ՀՐԵՇՏԱԿԱՊԵՏ
ԵՒ
ՄՈՎՍԷՍԻ ՄԱՐՄԻՆԸ

3: ԱՍՏՈՒԱԾԱՑՈՅՑ ՃԱՄԲԱՅ

4: ՊԵՆՏԵԿՈՍՏԷ
ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ

5: ՁԵՆՔ ԳԻՏԵՐ ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ
ՊԷՏՔ Է ԱՂՕԹԵԼ

6: ԲԱՅՑ ԵՍ ՔԵԶԻ ՀԱՄԱՐ ԱՂՕԹԵՑԻ

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ԻՄԱՆԱԼԻ Է ԵԹԷ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԿԱՄՔԸ ԿԱՏԱՐԵՆՔ

Յով. Է.17:

Մարդիկ կ՛ուզեն գիտնալ ճշմարտութիւնը, ոչ թէ զայն իրագործելու համար, այլ բազմացնելու համար իրենց գիտութիւնը, առաւել յարաբերական նկատել թէ ի՞նչ է" Ճշմարտութիւն"ը: Որովհետեւ "Ճըշմարտութիւն"ը նիւթական ու շօշափելի չէ: Իւրաքանչիւր իմաստասէր, գաղափար մը կամ կարծիք մը կը յայտնէ ցոյց տալու համար ի՛ր կարողութիւնը:

Հռոմէական կայսրութիւնը, իր կուսակալ Պիղատոսի միջոցաւ ջանաց գիտնալ թէ "Ի՞նչ էր Ճշմարտութիւն"ը, սակայն Յիսուս չպատասխանեց անոր, որովհետեւ Պիղատոս չունէր բաջութիւնն ու հերոսակա՛ն անձնուրացութիւնը պաշտպանելու համար Ճշմարտութիւնը. Պիղատոսին աչքերը կը դիտէին միայն իր գահը, պերճանքը և փառը:

Մարդկութիւնը ապրած է ու կ՛ապրի միայն հեշտանքի, պերճանքի և փառքի համար: Մարդ արարած իր տգիտութեան ու փառամոլութեան պատճառաւ չի կրնար զանազանել Ճշմարիտը՝ ճշմարտանմանէ, իրաւը՝ սուտէն և իրականը՝ կեղծէն:

Յիսուս Քրիստոս՝ Մարդեղացեալ Աստուածորդին կ՛ըսէ.

«Ով որ կ՛ուզէ Աստուծոյ կամքը կատարել՝ պիտի հասկնայ՝ թէ Աստուծմէ՞ է այս վարդապետութիւնը թէ ես իմ հեղինակութեամբս կը խօսիմ»--Յով. Է.16-17:

Իսկութիւն մը ճշմարտութեան մասնայատուկ դրսեւորումն է ու կրնայ յարաբերական ըլլալ, իսկ Ճշմարտութիւնը բացարձակ է ու յաւիտենական: Մինչեւ Քրիստոսի Մարդեղութիւնը, Ճշմարտութիւն բառը տեսաբանական երեւոյթ մըն էր, Քրիստոսով ան եղաւ շօշափելի ու տեսանելի՝ Յիսուս Քրիստոսի Անձի՛ն և ապրումին մէջ: Մարդկային ծայրագոյն ներշնչումը կու գայ միայն Աստուծմէ:

«Աստուծոյ Որդին եկաւ ու բացաւ մեր միտքերը, որպէսզի ճանչնանք ճշմարիտ Աստուածը»--Ա. Յով. Ե.20

Աստուածայայտնիչ Վարդապետ Յիսուս կ՛ըսէ.

«Ես ծնած և աշխարհ եկած եմ մէկ բանի համար, որպէսզի վկայեմ Ճշմարտութեան համար: Ով որ կողմնակից (բարեկամ) է ճշմարտութեան՝ անիկա Իմ խօսքս կը լսէ»--Յով. ԺԸ. 37:

Աստուած Իր Ինքնութեան մարդկային կերպար տուաւ, դարձաւ տեսանելի, շօշափելի արտայայտութիւն՝ Իր Միածին Որդւոյն Մարդեղութեամբ: Այն ինչ որ Ճշմարտութիւն է՝ միեւնոյն ատեն Ճանապարհ և Կեանք է:

Ճշմարտութիւնը միշտ փոխրամասնութեան բովը եղած է, և փոխ-

րամասնութիւնը միշտ աւելի զօրաւոր է մեծամասնութենէն, որովհետեւ փոքրամասնութիւնը, ընդհանրապէս, կազմուած է մտածող և կարծիք ունեցողներէ, մինչդեռ մեծամասնութիւն ըսուածը, կազմուած է պատրանքախափ ամբոխէ որոնք ոչ կարծիք ունին և ոչ ալ մտածողներ են, այլ հետեւողներ: Ճշմարտութիւնը երբեք թիւի կամ ուժի փաստով չի հաստատուիր, և Աւետարանն ալ կը վկայէ թէ հօտ փոքրիկ է, որուն Հայրն երկնաւորը ճշմարտութեան ժառանգութիւնը խոստացաւ: Կենդանինե՛րն են որ կը փնտռեն միայն կերակուր և ցանկութիւն, իսկ մարդ արարածը կը տենչայ գտնել գեղեցկութիւն, արդարութիւն և ճշմարտութիւն:

Քրիստոնեայ ըլլալ կը նշանակէ վերանորոգուիլ Աւետարանի ճշմարտութեամբ: Աստուծոյ նմանելու գաղտնիքը՝ Սէրն է, գերմարդկայինը, ճշմարտութեան ճամբան: Մինչդեռ այժմ մեծամոլ տկարներու, անփոյթ տգէտներու և հաշիւ պահանջող առաջնորդներու իմայէն կախեալ կը դառնայ յառաջընթացը ճշմարտութեան և արդարութեան թէ՛ կրօնական և թէ քաղաքական դէպքերով: Յիսուս Քրիստոս և Սոկրատէս մեռան ճշմարտութեան համար: Սոկրատէսի համար ո՛չ մէկ տաճար կանգնած է: Սոկրատէս յորդորեց ժողովուրդը, որ ուղղութեամբ խորհին: Քրիստոսի դաստիարակութեան մէջ կայ գերբնական հորիզոն և տարածք ներկայէն դէպի ապագան իմաստ և յոյս:

Ի՞նչպէս կարելի է հասնիլ աստուածային Ճշմարտութեան:

Ս.Ներսէս Շնորհալի ըսած է. **«Մարդ իր կամքին արտայայտիչն ու տէրն է»**: Ճշմարտութիւնը իմանալի կ՛ըլլայ մարդ արարածին, երբ ան կը ջանայ և կը յօժարի կատարել Աստուծոյ Կամքը:

Յիսուս կը խօսի հաւատացեալներուն ըսելով.

«Եթէ հաւատարիմ մնաք՝ իմ ուսուցումներուս՝ ճշմարտապէս իմ աշակերտներս կ՛ըլլաք. ճշմարտութիւնը պիտի ճանչնաք և ճշմարտութիւնը ձեզ պիտի ազատէ»--Յով. Ը.31:

Ճշմարտութիւնը ինչէ՞ն պիտի ազատէ հաւատացեալները:
Կայիափայի հարցումը ծերակոյտին. «Ի՞նչ է ձեր կամքը»:

1. Նոյնպէս Աստուած կը հարցնէ մեզմէ ամէն մէկուն, ըսելով.

   «Ի՞նչ է ձեր կամքը»:»

2. Մարդ էակը պիտի դատապարտուի ու պատժուի ի՛ր ազատ կամքով գործած սխալին հետեւանքով:

3. Մարդուն սխալ արարքը պիտի պատժէ իւրաքանչիւր մեղաւորը: Եսայեայ Մարգարէն կը ջանայ արթնցնել Հրեայ ժողովուրդը, ըսելով.

   «Լսէ, ով երկինք, և ականջ դիր, ով երկիր,
   Վասն զի Տէրը կը խօսի.
   Զաւակներ մեծցուցի ու բարձրացուցի,
   Եւ անոնք ինծի դէմ ապստամբեցան»:--Եսայեայ Ա.2:

Մարդ մինչեւ իր ազատ կամբով (անձնուրացութեամբ) չնուիրէ իր կամբը Աստուծոյ, չի կրնար իմանալ Ճշմարտութեան ձայնը:

Անձնուրացութեամբ մարդ ո՛չ թէ կը կորսնցնէ իր ազատ կամբը՝ անձնատրութիւնը, այլ կը ստանայ աստուածասէ՛ր և սրբացա՛ծ՝ հասունութեան հասած ազատ կամբ:

Պօղոս առաբեալի աղօթբը եկեղեցիներուն համար.--

«Կ՛աղօթենբ ձեզի համար և Աստուծմէ կը խնդրենբ որ Իր կամբին կատարեալ գիտութիւնը տայ ձեզի, և լեցուիբ ամբողջական իմաստութեամբ և հոգեւոր իմացականութեամբ»--Կողոս.Ա.Ց:

Մարդկային հոգւոյն վրայ իմացականութիւնն ու կամբը կը նշմարեն լո՛յսը էակի մը, որ կ՛իրագործէ մարդոց մէջ ճշմարիտը, բարին, օրէնբը, բացարձակ և անհուն կերպով, անիկա Աստուած է:

Յիսուս Իր աշակերտներուն կը բացատրէ թէ ի՞նչ է Աստուծոյ կամբը և ինչպէ՞ս կարելի է կատարել զայն, ուստի Ան կ՛ըսէ.

«Ես ունիմ ուտելիբ կերակուր մը զոր դուբ չէբ գիտեր:....Իմ կերակուրս այն է, որ գործադրեմ զիս Ղրկողին կամբը և լրումին հասցնեմ Անոր գործը»--Յով.Դ.32:

Ուստի, իմանալու համար Ճշմարտութեան ձայնը, կատարելու ենբ ա՛յն ինչ որ հաճելի է Աստուծոյ: Հետամուտ ըլլալ Ճշմարտութեան, կը նշանակէ հալածուիլ և բաժանակից դառնալ Քրիստոսի չարչարանբներուն և ժառանգակից Անոր խոստացած երկինբի արբայութեան:

Յիսուս շատ որոշ կերպով ըսաւ այն արարբները որոնբ հաճելի են Հայր Աստուծոյ: Աւետարան Մատթէոսի 25-րդ գլուխ և 34-րդ համարին մէջ կը կարդանբ.

«Եկէ՛բ, Հօրս կողմէ օրհնեալներ, և ժառանգեցէ՛բ այն արբայութիւնը, որ ձեզի համար աշխարհի սկիզբէն պատրաստուած է. որովհետեւ անօթի էի և զիս կերակրեցիբ, ծարաւ էի ջուր տուիբ, օտարական էի և ընդունեցիբ զիս, մերկ էի, և հագցուցիբ ինծի, հիւանդ էի, և հոգ տարիբ ինծի, բանտի մէջ էի և այցելեցիբ ինծի:...Թագաւորը պիտի պատասխանէ անոնց. «Կ՛ըսեմ ձեզի, որովհետեւ իմ այս փոբր եղբայրներէս մէկուն ըրիբ՝ ինծի՛ ըրած եղաբ»:

Կուզե՞ս իմանալ Ճշմարտութեան ձայնը, դուն
ալ ծառայէ ուրիշներու և պիտի իմանաս
վարձբիդ կատարման ձայնը:

Սեպտեմբեր 5, 2000
Թորոնթօ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՀՐԵՇՏԱԿԱՊԵՏ
ԵՒ
ՄՈՎՍԷՍԻ ՄԱՐՄԻՆԸ

Ովքե՞ր են հրեշտակները:

Հրեշտակները Աստուծոյ գործակատարներն են, որոնք կը ղրկուին տիեզերքի բոլոր կողմերը կատարելու համար Արարիչին հրամանները: Նոյնիսկ Սատանան կ՛անուանուի որպէս Աստուծոյ որդիներու դասին --Յոբ Դ.18:

Յիսուս Քրիստոս կ՛ըսէ Պետրոս աշակերտին երբ ան ապշահար կը դիտէր իր Վարդապետին ճերբակալութիւնը.

«Կը կարծես թէ չե՞մ կրնար Հօրս աղաչել, որ հիմա աւելի քան տասներկու գունդ հրեշտակներու գունդ հրեշտակ ղրկէ ինծի»
Մտթ.Ի2.53:

Աշխարհի ներկայ պետական ղեկավարութիւնը տրուած էր Սատանային ու անոր իշխանութեան: «Քանզի հրեշտակներուն չէ՛ որ հնազանդեցուց գալիք աշխարհը»--Եբր. Բ.5:

Վերոյիշեալ համարէն կրնանք հետեւցնել, թէ հիմակուան աշխարհը, Աստուած հրեշտակներու տիրապետութեան յանձնած է, ինչպէս մեր Տէրն ալ կ՛ըսէ.

«Հիմա՛ է այս աշխարհի դատաստանը, հիմա՛ է որ այս աշխարհի իշխանը (Սատանան) դուրս պիտի նետուի»-Յով. ԺԲ.31:

Սուրբ նահատակները, ոչ թէ Աստուծոյ հրեշտակները պիտի դատեն, այլ նաեւ Սատանան: Այդ հրեշտակները, որոնք պատճառ եղան մարտիրոսներու մահուան: Օրինակ՝ դրդելով Յազկերտը, որ կրօնափոխ ընէ հայերը և Հռոմի կայսրերը, որոնք հալածեցին քրիստոնեայ հաւատացեալները իրենց զօրահանդէսներուն մէջ:

Սատանան կը կեղծէ ինքզինք ու կը ջանայ նմանիլ մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի: «Քանի որ Սատանան ինք ալ լուսեղէն հրեշտակի կերպարանք կ՛առնէ»--Բ. Կորնթ. ԺԱ.14

«Քանզի Աստուած մեղանչած հրեշտակներուն իսկ չխնայեց, այլ խաւարի (չփոթութեան և սխալանքի) կապանքներով նետեց տարտարոսը, որպէսզի անոնք պահուին դատաստանի օրուան համար» --Բ. Պետ. Բ.4:

Ա՛յս հրեշտակներն են, որոնք պիտի դատուին հաւատացեալներու կողմէ: «Այն հրեշտակները որոնք չպահեցին իրենց իշխանութիւնը, այլ լքեցին իրենց բնակութեան տեղը»--Յուդա 6:

Այլ խօսքով, այն հրեշտակները, որոնք ապստամբեցան Աստուծոյ դէմ ու միացան Սատանային՝ հակա-Աստուած յեղափոխութեան:

Համատիեզերական ու գոյացութեան պայքարը տեղի պիտի ունենայ աշխարհավերջի մարտաշունչ պատերազմով: «Երկինքի մէջ կռիւ եղաւ: Միքայէլ և իր հրեշտակները կը կռուէին վիշապին հետ...և ինկաւ մեծ վիշապը՝ առաջին օձը՝ որ կը կոչուի Բէեղզեբուղ ու Սատանա, որ մոլորեցուց բովանդակ տիեզերքը. և իրեն հետ ինկան նաեւ իր հրեշտակները»----Յայտ. ԺԲ.8-9: Սոյն յաղթանակէ յետոյ պիտի սկսի

Աստուծոյ Թագաւորութիւնը:

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան 1993-ին Նոր Կտակարանը այսպէս կը թարգմանէ Միխայէլ հրեշտակապետին ու Սատանային վէճը՝ Մովսէս մարգարէի մարմնի մասին:

> «Նոյնիսկ Միխայէլ հրեշտակապետը, երբ բանսարկու Սատանային հետ կը վիճէր՝ թէ ո՛վ պիտի առնէր Մովսէսի մարմինը, չյանդգնեցաւ անարգական բառերով դատապարտել զայն, այլ պարզապէս ըսաւ. "Տէ՛րը թող քեզ պատժէ"»--Յուդա 9:

Ինչպէս վերեւ մէջբերումներ ըրած ենք Յով. ԺԲ.31 և Եբր. Բ.5-ի մէջ, թէ այս ներկայ աշխարհի վարչաձեւը (պետական գործունէութեան կառոյցը) յանձնուած էր Սատանային երբ ան հաւատարիմ մատակարարն էր Արարիչ Աստուծոյն: Ան մեծխօսիկութեամբ ըսաւ Յիսուսի անապատին մէջ.

«Եւ սատանան հանելով զայն (Յիսուսը) բարձր լեռ մը՝ ակնթարթի մը մէջ ցոյց տուաւ անոր աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները: Եւ սատանան ըսաւ անոր. "Քեզի պիտի տամ այս ամբողջ իշխանութիւնը և անոնց փառքը, որովհետեւ ինծի տրուած է, և որուն որ ուզեմ՝ կու տամ զայն: Արդ, եթէ դուն իմ առջեւս ինկած երկրպագութիւն ընես՝ բոլորը քուկդ պիտի ըլլայ": Յիսուս պատասխանեց անոր ու ըսաւ. Գրուած է՝

> **«Գրուած է՝ Քու Տէր Աստուծո՛յդ երկրպագութիւն պիտի ընես և միայն զա՛յն պիտի պաշտես»**---Ղուկ. Դ.5-8:

Սատանային տիեզերական ըմբոստացումն ու կազմակերպած դաւաճանութիւնը Եսայայ ու Եզեկիել իրենց մարգարէատես տեսանելիութեամբ կը յայտնեն մեզի, ու կ՛ըսեն.

> «Ով առտուանց ծագող Արուսեակ,
> Ինչպէս երկինքէն ինկար
> Ու մինչեւ գետին կործանեցար,
> Դուն որ ազգերը նկուն կ՛ընէիր:
> Դուն սրտիդ մէջ ըսած էիր
> Երկինք ելլեմ
> Ու իմ աթոռս Աստուծոյ աստղերէն վեր բարձրացնեմ.
> Եւ ժողովքի լեռը, հիւսիսի կողերը բնակիմ.
> Ամպերու բարձրութիւններուն վրայ ելլեմ,
> Բարձրելոյն նմանիմ:
> Բայց ահա դժոխքը կ՛իջնես գուբին խորունկ տեղերը»
> --Եսայ. ԺԴ.12-15:

Հպարտութիւնն ու ամբարտաւանութիւնը ամենագարշելի ու զզրելի հոգեկան ախտն է, որ երբեք հանդուրժէ մեր Տէր Աստուածը:

Սրբազան գրութիւններուն մէջ կը կարդանք «Կոտորածին առջեւէն հպարտութիւն, ու կործանման առջեւէն ամբարտաւանութեան ոգին կ՛երթայ»--Առակ. ԺՋ.18:

Աստուածաշունչ մեկնիչներու ընդհանուր կարծիքն է, թէ Եզեկիելի ԻԸ. 1-17 համարները կը ներկայացնեն այլաբանական պատկեր մը այն Քերովբէին (հրեշտակապետ), որ հպարտացաւ, սիրտը Աստուծոյ

Սատանա դարձաւ: Կարդալ Եզեկ. 27-28 գլուխները: Ստորեւ կու տանք կարճ մէջբերումներ.

«Որովհետեւ բու սիրտդ հպարտացաւ, ու ըսիր թէ Ես աստուած մըն եմ, ես ծովուն մէջտեղը Աստուծոյ աթոռին կը նստիմ. սակայն դուն մարդ ես ու ոչ թէ Աստուած, թէեւ բու սիրտդ Աստուծոյ սրտին տեղ դրիր:

«Դուն կատարելութեան կնիքն ես, իմաստութեամբ լեցուած՝ ու գեղեցկութեան մէջ կատարեալ ես, Դուն Աստուծոյ դրախտին մէջ, Եդեմի, մէջ էիր: ...Դուն տարածուած ու ծածկող քերովբէ մըն էիր, ու ես քեզ դրի. և դուն Աստծոյ սուրբ լեռանը վրայ էիր, դուն հրեղէն քարերուն մէջտեղերը կը շրջէիր: Դուն բու ճամբաներուդ մէջ կատարեալ էիր, բու ստեղծման օրէդ մինչեւ այն օրը, որ բու վրադ անօրէնութիւն գտնըւեցաւ, ու մեղք գործեցիր: Ես ալ քեզ Աստուծոյ լեռնէն իբրեւ պիղծ վար նետեցի...ու յաւիտեան ոչնչացար»--Եզեկ. ԻԸ. 1-2, 12-16, 19:

Ըստ վերոյիշեալ մարգարէական արտայայտութիւններուն, այնպէս կը կարծուի, ու մեր համեստ եզրակացութիւնը կը դառնայ, թէ ժամանակներու նախօրեակին, ներկայ Սատանա կոչուած բանսարկուն կառավարիչ կարգուած էր այս աշխարհի վրայ, որպէսզի առաջնորդէ ու մատակարարէ աշխարհը՝ բուսականութիւնը, կենդանիները և մարդկութիւնը: Սակայն ան՝ իր փառամոլութեան պատճառաւ մեղանչած է Աստուծոյ սրբութեան դէմ, ըմբոստացած ու դարձած է հակառակորդը ճշմարտութեան, արդարութեան ու բարիին որ է՛ Աստուած:

Ուստի Միխայէլ հրեշտակապետին և Սատանային միջեւ տեղի ունեցած վէճը, դիտուելու է սոյն համայնապատկերի դիտանկիւնէն:

Համեստօրէն կրնանք հետեւցնել, թէ սահմանադրական և օրէնսդրական (երկնային) բարդ հարց մըն էր վէճը, ուր Սատանան իր կեղծաւոր ու սուտ պատճառաբանութեամբ կը ջանար իրե՛ն իւրացնել Մովսէս մարգարէին մարմինը: Ո՛վ գիտէ ի՛նչ խարդախ ու տխրահռչակ ծրագիր մը ունէր ան, որուն համար պիտի օգտագործէր Մովսէս մարգարէին մարմինը: Սակայն Աստուած Տէ՛ր կը կանգնի նոյնիսկ մեր փոշիանալիք մարմիններուն երբ մենք ծառաներն ենք Իր սրբութեան և ճշմարտութեան:

«Վերջին թշնամին որ պիտի բնաջնջուի՝
մահը պիտի ըլլայ»--Ա. Կորնթ. ԺԵ. 26:

Այս տիեզերական բախումին մէջ երբ տիտանական ուժերը՝ Բարիի ու չարի ընդհարումը վերջ պիտի գտնէ Աստուծոյ յաղթանակով և ապստամբող հպարտ ու փառամոլ բոլոր չար ոգիները իրենց սպարապետ Սատանային հետ պիտի ոչնչանան ու անյայտանան Աստուծոյ գոյացութենէն:

Պէտք չէ մոռնալ նաեւ, որ շատէն քիչը գիտենք ու շատէն քիչը կը մարգարէանանք:

Յունուար 13, 1995
Թորոնթօ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅՑ
ՃԱՄԲԱՅ

Այն որ Ճշմարտութիւն է՝ միեւնոյն ատեն ճանապարհ և կեա՛նք ալ է: Աշխարհի բոլոր լրագրական ծանուցումները և գրութիւնները զուր տեղ կը ջանան ցոյց տալ մարդ արարածին, գիտութեան ճամբան, առողջութեա՛ն ճամբան, հարստութեան ճամբան ու երջանկութեան ճամբան: Միակ և ճշմարիտ ճամբան որ կայ, յաւիտենական կեանքի՛ ճանապարհն է, որ կը սկսի Քրիստոսի խոնարհ մսուրէն ու կը յանգի Գողգոթայի բարձունքը:

Աշխարհի ցոյց տուած ճամբաները, բոլորն ալ կը վերջանան հիասթափութեամբ աննպատակ ու անիմաստ վախճանով և ունայնութիւն կոչուած խաւար մթութեամբ: Խաչեցեալին ճանապարհը, Իր հետեւորդները, երբ տանի Գողգոթային բարձունքը, հաւատացեալին աչքերուն առջեւ կը յայտնուի ո՛չ թէ վարկածային անկենդան Քրիստոս մը, այլ՝ Պայծառակերպեալ Աստուածորդին, որ յոյս ու նոր հորիզոն մը ցոյց կու տայ իրեն հետ խաչակցողին ըսելով.

«Ճշմարիտ կ՛ըսեմ քեզի այսօր, ինծի հետ դրախտին մէջ պիտի ըլլաս»:

Հոգեկան հաղորդակցութեան թելերով հաւատարիմ քրիստոնեան, Գողգոթայի բարձունքէն՝ Խաչի խորհուրդին մէջ կը տեսնէ ճաճանչագեղ կամուրջը ուրկէ մահկանացուները կ՛անցնին անմահութեան:

Աւետարանը ունի՛ նուիրումի փիլիսոփայութիւն մը, բայց ան փիլիսոփայական դրութիւն մը չէ՛, այլ "Ճամբան" դէպի Աստուած՝ դէպի յաւիտենակա՛ն կեանք: Քսան դարեր առաջ Յոյսի և գոյատեւման Աղբիւր Քրիստոս՝ Իր զոհողութեամբ, սիրով ու սրբաբոյր ապրումով դարձաւ յաւիտենական կեանքի Կամուրջը երկրի ու երկնքի միջեւ: Աղօթքը վսեմ ու վեհ յարաբերութեան ճամբան է, որ կը կամրջէ հոգիները աշխարհէ դէպի երկինք ու մարդէն դէպի Աստուած:

"Alice in Wanderland" այլաբանական պատմութեան մէջ, լուսեղէն յաւերժահարսը կ՛ըսէ պարմանուհի Ալիսին. «Հետեւէ՛ դեղին ճամբուն որ քեզ հասցնէ կախարդական մոգպետին Վիցարդին:

Բոլոր ժամանակներու անգերազանցելի Իրականութիւն՝ Քրիստոս հոսեցուց Ի՛ր Արիւնը Խաչն ի վար, տարածեց զայն երկրի վրայ, և ուրուագծեց մեզ համար Սուրբ Եկեղեցւոյ ընթացքը: Աննման գեղեցկութեամբ կախարդական յաւերժահարս մը չէ՛ Քրիստոս, որ Իր հրապուրիչ գեղեցկութեամբ մեզի ցոյց տայ արուեստակա՛ն ներկով ուշագրաւ և շլացուցիչ դեղին ճամբայ մը:

Քրիստոս Իր սրբութեա՛ն ոգեշնչեց առաքեալները: Ան մարդկութեան ըմբռնումին մէջ զԱստուած մարդացուց: Մարդկութեան հոգին Իր հոգիին մէջ փոխադրելով, կենդանի՛ հաղորդութեամբ միջնորդեց մարդկային դիւրաբեկութիւնը առ Հայր Աստուած: Քրիստոսի կարեկից խօսքերը, Աջին հպումը, նայուածքի սեւեռումին ազդուութիւնը և մա-

նաւանդ նուիրումն ու անձնազոհութիւնը առ մարդ արարած, միայն շլացուցիչ դիւթանիւ մը չէր, այլ կեանքերը փոխակերպող, հիւանդները բժշկող ու մեղաւորները կերպարանափոխող ուժ ու զօրութիւն, որուն կենդանի օրինակները տեսանելի են Մարիամ Մագդաղենացիի ու Զակէոսի զղջումի, ապաշխարութեան և նոր ստեղծուած ըլլալնուն մէջ:

Քրիստոնէական ճամբորդութիւնը առասպելական ուղեւորութիւն մը չէ՛: Զբօսաշրջիկներու նման հետաքրքրական նորութիւններ տեսնել չէ՛: Քրիստոսի ուրուագծած Ս. Եկեղեցիին ճանապարհորդութիւնը՝ աշակերտի՛լ է, հետեւի՛լ է այն Ոտնահետքերուն, որոնք շալակեցին խաչը, անարգանքը, ծաղրն ու սուտ դատապարտութիւնը: Ան կրեց մե՛ր պատիժը անտրտունչ և առանց դժգոհանքի:

Քրիստոսի ուրուագծած ուղին թուղթի մը վրայ մելանով գծիկ մը քաշել չէր, այլ առարկայակա՛ն պատարագուի՛լ ու ոտնահետքերու շաւիղ մըն է: Այս Ոտնահետքերը կրնան առաջնորդել հետեւողը փշոտ ու դժուարին արահետներէ: Կեանքի բոլոր ճանապարհներուն միշտ վարդեր չեն փռուած: Խաչի ճանապարհը՝ զոհողութե՛ան ու ծառայութեան մատուցո՛ւմ ու մահուան ձորէն դէպի կենդանի՛ նահատակութիւն է:

Սակայն Քրիստոսի հետեւորդները նոյնիսկ երբ մեռնին, անոնք կը մեռնին լոյսի՛ ճամբուն վրայ, լոյսի՛ թեւերուն վրայ և լոյսի՛ մէջ:

Մահէն դէպի կեանք երկարող յաղթագնած ճանապարհը անծանօթ ուղի մը չէ՛ հաւատացեալին համար: Յիսուս Քրիստոս Ի՛նք անցա՛ւ ու լուսաւորեց զայն Իր արիւնով: Քրիստոնեայի մը համար այլ ճանապարհ չկայ: Բացարձակ անձնուրացութեան, զոհողութեան և նուիրումի ճանապարհն է այդ: Քրիստոնեան կը քալէ խաչի՛ ճանապարհէն, Խաչեցեալի՛ն հետքերով, որովհետեւ ունի Յարութե՛ան տեսիլքը: Քրիստոսի իւրաքանչիւր խօսքը և հրաշագործ բժշկութիւնը Յարութեան լոյսին առաջնորդող ճանապարհն է: Ոչ մէկ յաջողութիւն կամ կատարելութիւն իր ինքնորոշման իրաւունքը նուէր ստացած է: Այդ արդար իրաւունքը կամ շնորհը զոհողութեան և արե՛ն ճանապարհով ձեռք կը ձգուի:

Քրիստոսը ճանչնալ, անոր Յարութեան զօրութիւնը ըմբռնել, միայն իմացական մարզանք մը չէ՛, այլ Անոր չարչարանքներուն մասնակից դառնալով, անոր համբերութեան աջակցելո՛վ կարելի կ՛ըլլայ --Փիլիպ.Գ.10: Սուրբ առաքեալներու և լուսաւորիչներու կեանքը համակ, եղաւ զրկանք ու տառապանք, նուիրում, պայքար ու նահատակութիւն, որպէսզի չկորնչի յաւերժութեան Լոյսը՝ Յիսուս Քրիստոս: Մի միայն իրիկնամուխին (տառապանքի և ցաւի մէջ) քալողներուն կ՛երեւի լուսազարդուած և գեղեցկատեսիլ աստղակամար երկինքը:

Յունուար 16, 1995
Հայ-Քրիստոնեայ

ՊԵՆՏԵԿՈՍՏԷ ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ

Մարդ կ՛ապրի հրաշագեղ տիեզերք գոյացութեան մը մէջ, ուր ի՛նք եւս հրաշալիք մըն է: Տիեզերք համօրէն կը խորհրդանշէ հոգեւորը:

Ս.Հոգիէն առաջնորդուողներ միայն կը տեսնեն ճշմարիտն ու կեղծը, բարին ու չարը: Հոգեգալստեան օրը՝ Ս.Հոգին միացուց լեզուները, ցեղերը և ազգերը, որոնք պառակտուած էին Բաբելոնի օրը յօրինելու համար բաղաքակրթութեան մեծ մեհեանը:

Սուրբ Հոգիի կարեւորութիւնը անոր աստուածաբանական յատկանիշները չեն, այլ Անոր դերը մեր կեանքին մէջ--«Երբ Սուրբ Հոգին իջնէ ձեր վրայ՝ զօրութիւն պիտի առնէք և վկաներ պիտի ըլլաք ինծի համար»--Առաք. Ա. 8:

Աստուածաբանութեան նպատակը բացատրել է հոգեկանը և անշօշափելին, սակայն բացատրութիւն մը երբեք հաւատքի պաշտօնը և դերը չի կատարեր, միայն կ՛օժանդակէ: Սուրբ Հոգին Յիսուսը Փոխարինողն է Իր երկրաւոր բացակայութեան ընթացքին--Յով. ԺԴ. 26, 16 Ներսէս Դ.Կլայեցի կաթողիկոսի (1166-73) սահմանած կարգի համաձայն՝ Հայ Եկեղեցին Հոգեգալուստը կը տօնէ մէկ շաբաթ շարունակ Նիւթը ինքնին իբր նիւթ ոեւէ շնորհ կամ զօրութիւն չի պարունակեր, այլ Սուրբ Հոգիի գործո՛ն ներկայութեամբ է իր զօրութիւնը Հոգեկան աշխարհի մէջ կան ապրումներ և ըմբռնումներ, որոնք մեր հինգ զգայարանքներով հասկընալի չեն, ներհայեցողական և հոգետեսական կարողութեամբ Սուրբ Հոգին Եկեղեցւոյ անդամներուն միջեւ անբակտելի այն շաղախն է, որ սրտերն ու հոգիները եղբայրութեան և ծառայութեան հոգիով իրարու կը զօդէ Աստուծոյ խօսքին և կամքին Յուշարարն է.

«Ամէն բան պիտի սորվեցնէ ձեզի և պիտի յիշեցնէ
այն ամէնը զոր ես ըսի ձեզի»--Յով. ԺԴ. 26:

Արարչագործ կամք--Աստուծոյ օժանդակելու միակ միջոցը, Անոր կամքին սիրայօժարութեամբ կամենալ է:

Գործօն Դերակատարը. «Աստուծոյ Հոգին ջուրերուն վրայ կը շարժէր»--Ծնն.Ա.. 2: Երբ եկաւ Սուրբ Հոգին, անոնք եղան համակ հաւատք, բաջութիւն, ճանաչում, խօսք և սէր--Անոնց երեւցան բաժնուած լեզուներ, նման բոցեղէն լեզուներու, որոնք և նստան անոնցմէ իւրաքանչիւրին վրայ--Առաք. Բ. 3:

Կենդանարար և կենդանացնող կրակ: Նման անկէզ մորենիին: Սուրբ Հոգին իջաւ ոչ միայն առաքեալներուն վրայ, այլ նաեւ ամբողջ Եկեղեցիին հարիւր քսան հոգի, թէ այր և թէ կին--Առաք. Ա. 15:

Սուրբ Հոգիին ազդեցութիւնն է որ բնորոշեց Նոր Կտակարանի վաւերականութիւնը: Եկեղեցին էր որ հաւաքեց Աւետարանները ու կանոնագրեց զանոնք Սուրբ Հոգւոյ շնորհաբաշխ զօրութեամբ և կրակով զինեց--Պետրոսի ծառը Հոգեգալստեան օրը.

«Ո՛վ Հրէաստանցիներ, և դուք ամենքդ որ երուսաղէմ կը բնակիք, յայտնի թող ըլլայ ձեզի ասիկա և ակա՛նջ դրէք իմ խօսքերուս:
--Առաք. Բ. 14:

Յունիս 15, 1995

ՉԵՆՔ ԳԻՏԵՐ ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ՊԷՏՔ Է ԱՂՕԹԵԼ

--Հռոմ. Ը.16:

Կը հիանանք և կը սթանչանանք մեր նախնեաց հաւատքի ուժին և հզօր կամքին, որուն առջեւ ժայռերն անգամ կը բացուէին ու կը վերածուէին աղօթավայրերու և ուխտատեղիներու: Նարեկացին երբ Աստուծո՛յ կ՛ուղղէ իր խորհուրդը--ու միշտ այս է իր հոգիին դրութիւնը մէջ կը լռէ ուրիշ ամէն ձայն վասնզի կը հաւատայ թէ Երկնաւոր Հա՛յր Աստուծո՛յ է որ կ՛աղօթէ:

«Քեզի նայիլը աղօթել է արդէն...»

Գերագոյն աղօթքը լռութեամբ Աստուծոյ առջեւ խոնարհիլ է, երբ մարմինը լուռ է հոգին կ՛աղօթէ: Աստուած Ինքզինք կը յայտնէ հոգիով խոնարհներուն և փոքրիկներուն:

«Խնդրեցէ՛ք նախ Աստուծոյ թագաւորութիւնը և Անոր արդարութիւնը, և այդ բոլորը աւելիո՛վ պիտի տրուի ձեզի» --Մատթ. Զ.33:.

Խնդրել կը նշանակէ "նշան առնել" "նպատակը դիտել", "թիրախը կարենալ տեսնել": Քրիստոնեայի մը առաջնակարգ նպատակակէտը՝ Աստուծոյ Թագաւորութիւնը և արդարութիւնը խնդրելն է:

Ինչպէ՞ս աղօթել, որո՞նց համար և ինչո՞ւ համար աղօթել:

«Աղօթեցէ՛ք թախանձագին, աղօթեցէ՛ք տեւաբար, Սուրբ Հոգիին օգնութեամբ: Ատոր համար ալ՝ արթուն հսկեցէք, կատարեալ յարատեւութեամբ, և աղօթեցէք բոլոր հաւատացեալ եղբայրներուն համար:

Աղօթեցէք նաեւ ինծի համար, որպէսզի Աստուած օգնէ ինծի՝ իր խօսքը տալով, և կարենամ համարձակօրէն պարզել Աւետարանին ծածուկ խորհուրդը»--Եփես. Զ.17-19:

«Ոեւէ բան թող չի մտահոգէ ձեզ. այլ միշտ ձեր աղօթքներուն և աղաչանքներուն մէջ գոհունակ սիրտով Աստուծմէ խնդրեցէք ինչ բանի որ կարիքը կը զգաք, և այն ատեն Աստուծոյ խաղաղութիւնը, որ միտքով կարելի չէ հասկնալ, խաղաղ պիտի պահէ ձեր սրտերն ու միտքերը, որոնք Քրիստոս Յիսուսի միացած են»:

Վերոյիշեալ պատուէրները, վէթերան Պօղոս առաքեալի յորդորներն են ուղղուած հաւատացեալներու:--Փիլիպ. Դ. 6-7:

Մարդ կեանքին մէջ երբեք խաւարին հետ չի խօսիր, այլ Լոյսին հետ:

1. Բացուի՛նք երկնային հրաշագործ Լոյսին:

2. Խօսի՛նք Աստուծոյ հետ:

խաչեցեալը մեզ կը կանչէ աստուածգիտութեան Լոյսին, ըսելով.

«Վա՛յ ձեզի, Օրէնքի՛ ուսուցիչներ, որ գիտութեան դրան բանալին կը պահէք, դուք չէք մտներ ու կ՛արգիլէք անոնց՝ որ կ՛ուզեն մտնել» --Ղուկ. ԺԱ. 53:

ա. Իմ աղօթիս է, որ ձեր սէրը աւելի և աւելի աճի աստուածգիտութեամբ և կատարեալ դատողութեամբ: Փիլիպ. Ա.9:

բ. Տէր Յիսուս Քրիստոսը ճանչնալն է: Այդ գիտութիւնը ունենալու համար՝ ամէն ինչ թողուցի, ոչնչութիւն սեպելով, որպէսզի Քրիստոսը շահիմ»:

գ. «Որպէսզի ճանչնամ զԱյն ու Անոր յարութեան զօրութիւնը, և մասնակից ըլլամ Անոր չարչարանքներուն, կերպարանակից՝ Անոր մահուան»--Փիլիպ. Գ.8-10:

Պօղոս առաքեալ, որ **երրորդ երկինքի** ականատես եղած էր, կ՛ըսէ. «Օ՜, ի՜նչ խորունկ են Աստուծոյ առատ ողորմութիւնը, իմաստութիւնն ու գիտութիւնը: Որքա՜ն անքննելի են Անոր վճիռները, և անգննելի են Անոր ճամբաները:

«Եւ իրապէս, ո՞վ կրցաւ երբեք Տիրոջ միտքը կարդալ, կամ ո՞վ երբեք խորհուրդ տուաւ Անոր. կամ ո՞վ ինչ տուաւ Անոր երբեք, որ փոխարէնը առնելիք ըլլալ անկէ»:

Որովհետեւ ամէն ինչ Իրմէ է, Իրմով և Իրեն համար գոյութիւն ունի: Յաւէտ փա՜ռք Իրեն: **Ամէն**--Հռոմ.ԺԱ.33-36:
Պօղոս առաքեալ կը շարունակէ ըսելով.

«Ահա թէ ինչու՝ մենք այն օրէն որ լսեցինք, անդադար կ՛աղօթենք ձեզի համար և Աստուծմէ կը խնդրենք որ իր կամքին կատարեալ գիտութիւնը տայ ձեզի, և լեցուի ամբողջական իմաստութեամբ և հոգեւոր իմացականութեամբ, որպէսզի ապրիք Տիրոջ վայել ձեւով, ամբողջութեամբ իր կամքին համաձայն, ամէն տեսակի բարի գործերով պտղաբեր դառնաք և Աստուծոյ գիտութեամբը աճիք» --Կող. Ա.9-11:

"Տէրունական Աղօթք"ը ոչ թէ աղօթք մըն էր ուսուցուած Յիսուսէ, այլ ինչպէս **աղօթե՛լ** (աղօթելու խտացեալ ձեւ մը), որովհետեւ աշակերտները՝ իրե՜նք խնդրեցին իրենց Վարդապետէն ըսելով.

«Մեզի **աղօթե՛լ** սորվեցուր» ու ո՛չ թէ **«աղօթք մը»:**

Կարիքն ու վիշտը կը ստիպեն մեզ աղօթել առ Աստուած (Անառակ Որդիին կարիքն ու վիշտը): Վիշտը համելու և տառապանքը մէկու մը պատմելու լաւագոյն սփոփանքը՝ **աղօթե՛լ է:** Առանձնութեան մէջ կարելի է լսել խղճին ձայնը և աղօթել Աստուծոյ՝ խօսի՛լ Անոր հետ:

Միջին դարերուն՝ չինացի երեւելի իմաստասէր մը, նկատելով իր ժողովուրդին բարոյազուրկ կենցաղն ու տգիտութիւնը, ծունկի կու գայ և այսպէ՛ս կ՛աղօթէ.

«Ո՛վ Աստուած, դո՛ւն այս մոլորած ժողովուրդին շնորհիր ու իմաստութիւն տուր. բայց կը խնդրեմ որ նախ ինձմէ՛ սկսիս»-
-Վ. Աւագ Քահ. Տիւլկէրեան:

«Աշխարհի վրայ չի կայ կրօնք մը, որ աղօթք չունենայ:

Աշխարհի վրայ չի կայ շրթունք մը, որ աղօթք արտասանած չըլլայ: Աղօթքի գաղափարը ի ծնէ կարծէք մեր մէջն է, մեզի հետ ալ կ՛աճի և կը զօրանայ: Քրիստոնէութենէն առաջ ևս կը տեսնենք աղօթքի գաղափարը ժողովուրդներու կեանքին մէջ, թէեւ տարբեր ձեւերով արտայայտուած, բայց չեն դադրիր աղօթք ըլլալէ»-

-Խորէն Վրդ. Տողրամաճեան:

Ակա՛նջ տանք Աստուծոյ ձայնին, գործակցի՛նք պատմութեան հետ:

«Անոնք որոնք ատելութիւն և ոխակալութիւն կը կուտակեն իրենց հոգիներուն մէջ և կը կարծեն թէ կրնան աղօթել, կը նմանին անոնց որոնք ջուրը ծակ կարասի մէջ կը լեցնեն:»

-- Ս. Նեղոս Ճգնաւոր (360-430):

Աղօթքը՝ աստուածային սուրբ գերիշխանութիւնը հաստատել է մեր հոգիին մէջ: Սրբազան վայրկեան մըն է մարդկային կեանքին մէջ երբ ան իր սիրտը կը բերէ որպէս զոհ մը Աստուծոյ և անճնատուր կ՛ըլլայ Աստուծոյ կամքին: Քրիստոնէութեան մէջ, անոր նշանակութիւնը հոգիի ամենէն նուիրական և սրբազան գործունէութիւնն է: Քրիստոս աղօթքով սկսաւ Իր առաքելութիւնը (աշխատանքը), աղօթքով շարունակեց համայն Հրէաստանի, Սամարիայի և Գալիլիոյ մէջ, ու Գեթսեմանիի կատարին ու խաչին վրայ աղօթքով վերջացուց:

Աննուազ մրմունջներու խորասոյզ ոգեղինութեամբ աղօթէ:

ա. Աղօթէ՛ ով հայորդի:

բ. Աղօթէ՛ սրտալի և հոգեթով բառերովը Հու հայրերուդ:

գ. Աղօթէ՛ որպէսզի բացուի՛ս Աստուծոյ և լեցուիս Աստուծմով:

«Մենք պէտք է գտնենք զԱստուած, բայց Ան՝ անգտանելի է աղմուկի և ժխորի մէջ: Աստուած բարեկամ է լռութեան: Տեսէք բնութիւնը--ծառ, խոտ և ծաղիկ--անոնք կ՛աճին լռութեան մէջ: Դիտեցէք աստղերը լուսինը, արեւը. անոնք կը շարժին լռութեամբ»: Ո՛րչափ աւելի կը ստանանք լուռ աղօթքի մէջ, այնքան աւելի մեր գործօն կեանքին մէջ:

Լռութե՛ան կարիք ունինք, հոգիները շօշափելու համար: «Կարեւոր չէ այն, ինչ որ մենք կ՛ըսենք, այլ ինչ որ Ան մեզի կ՛ըսէ և մեր միջոցով կ՛ըսէ: Մեր բոլոր բառերը պիտի ըլլան անիմաստ, եթէ չի գան մեր ներսէն»--**Մայր Թէրէզա**:

«Առանց աղօթքի պիտի չի կարենայի ես կէս ժամ անգամ աշխատիլ. ես իմ ամբողջ ուժս կը ստանամ Աստուծմէ, աղօթքով...»--Հեղինակը անծանօթ:

Մաշտոց պահեցողութեամբ ու աղօթքով կը նուիրէ իր անձը Աստուծոյ որ իրեն պարգեւէ հայերէն լեզուի նշանագիրները: Ըստ աւանդութեան երազին մէջ իրեն կը յայտնուի իր փնտռածը՝ գիրերը ու նաեւ անոնց հնչումներն ու գործածութիւնը:

«Երբ կ՛աղօթեմ, երկնքի մէջ պատուհաններ կը բացուին և կը տեսնեմ ինչ որ հաւա՛տքը կը տեսնէ միայն իր հոգեղէն աչքերով --Ջա՛յն, որուն ականջն է մի՛շտ բաց, երբ կ՛աղօթեմ..»-Ժագ Յակոբեան:

Մարդկութիւնը ունի իր հոգին, և այդ հոգին Աստուծոյ հետ իր ունեցած սուրբ հաղորդութիւնն ու աղօթքն է: Աղօթքը հասնիլ է Գերբընական Ներկայութեան, որ արդէն հոն է Իր սիրոյ ու ողորմութեամբ:

Աղօթքը արտայայտութիւնն է հոգեկան զօրեղ տենչի, սմանչացման, վիշտի, թախիծի, դէպի Սիրոյ Զօրութեան առաջ, որ աղօթողին համար պատրաստ է օգնելու:

Հասարակ մարդը հաղորդակցութեան իբր միջոց ունի աղօթքը, որ կ՛արտաբերուի խօսքով: Ուստի, հետեւելով Յիսուսի պատուէրին, որ կը յանձնարարէր աղօթելու համար բաշուիլ ներսի սենեակ մը, դուռը գոցել և ծածուկ կերպով աղօթել երկնաւոր Հօրը: Եւ Հայրդ որ անտեսանելի է ու կը տեսնէ կատարածդ, բեզի պիտի հատուցանէ յայտնապէս:

Այս հիման վրայ, միջնադարեան հին եկեղեցիներուն մէջ ջանացած են տեսողութեան դերը նսեմացնել լոյսի թափանցումը պակսեցընելով: Բոլորովին, ջնջած են եկեղեցւոյ պատուհանները, գոհանալով նեղ ծերպերով. ջնջած են նաեւ ամէն տեսակ ներքին զարդ որ կրնայ ուշադրութիւն գրաւել: Աղօթողը առանձնութեան մէջ, դէմ յանդիման գտնուելով իր Ստեղծիչին հետ, ինքնագիտակցութեան կու գայ, կը ճանչնայ ինքզինքը, կը զղջայ ու կը ստանայ մեղերու թողութիւն կամ խնդրանքին պատասխանը:

Իսկական աղօթողը երբե՛ք պէտք չէ իր նմանը արհամարհէ: Իր տկարութիւններն ու սխալները տեսնելո՛վ, զղջումի և ինքնագիտակցութեան զգացումով ծունկի գալով և Աստուծոյ գութն ու ողորմածութիւնը հայցելով է, որ արդարացումի ճամբան կրնայ գտնել: Մարդ ինչպէս որ կը խօսի, նոյնպէս ալ խօսելու է իր Արարիչին հետ: Ա՛յդ պատճառաւ Աստուած խօսելու պարգեւը շնորհած է մարդուն: Աղօթքը սրտերու լռութեան մէջ միայն կը մրմնջուի: «Գործօն աղօթքը սէր է և գործօն սէրը՝ ծառայութիւն է ընկերոջ»: Աղօթքը կ՛արժանանայ իր լման զօրութեան, երբ աղօթող անձը հրաժարի բոլոր պիղծ մտածումներէ և անմաքուր խորհուրդներէ, սրբութեամբ, ներողամտութեամբ և անձնուրացութեամբ:

Նիւթապաշտներու համար աղօթքը հինցած գաղափար մը կը նկատուի:

1. Աղօթքը՝ կը կործանէ տարտարոսներ:
2. Աղօթքը արտաքին օրէնքի և մեքենայութեան կերպարանք ստանալու չէ:
3. Աղօթքը հոգիին տենչն է դէպի վսեմը, սուրբը, գեղեցիկը, դէպի Աստուած:

Չաւակ մը ծնողքէ՛ն կը սորվի, թէ ո՞վ է Աստուած, ո՞վ է Քրիստոս, ի՞նչ է սէրը, ի՞նչ է աղօթքը, ինչպէ՞ս պէտք է ապրիլ կեանքը: Եկեղեցին աղօթքի տունէն դուրս կը յատկանշուի գերազանցապէս իր բարոյական հեղինակութեամբ:

Աղօթքը հոգւոյն հացն է:

Աղօթքը, նման ճգողականութեան, անտեսանելի զօրութիւն մըն է: Աղօթքը վսեմ ու վեհ յարաբերութեան ճամբան է որ կը կամրջէ աշխարհէ դէպի երկինք ու մարդէն դէպի Աստուած:

«Աղօթքը շարժումն է այն չուանին՝ որուն ծայրը կապուած զանգը երկնքի մէջ կը հնչէ»--**Ներսէս Լամբրոնացի Հայրապետ** (1153-4 Թ.):

Ազդու և արդիւնաւոր գործօն մըն է աղօթքը Յիսուսի կեանքին մէջ: Աղօթքը զօրութեան և կեանքերը հիմնովին փոխող վաւ իրականութիւն մըն է: Յիսուսի համար աղօթքը հաղորդակցութիւն և սրտակցութիւն էր Իր Երկնաւոր Հօր հետ: Հասուն հաւատացեալին աղօթքն ալ՝

«Տո՛ւր, տուր ինծի»էն կը վերածուի «Ըրէ՛ զիս»ի նման "Անառակ Որդիի":

Աղօթքը բխելու է անձի մը ներքնագոյն էութենէն: Աղօթողը անկեղծ ու յանձնառու ըլլալու է իր խօսքերուն և խնդրանքներուն հանդէպ, ու ոչ շատախօս: Աղօթողը պարտ է զգալ Աստուծոյ մեծութեան ներկայութիւնը և անճառելի սրբութիւնը: Աղօթք մը կ՛արժեւորուի և կը լսուի այնքան, որքան որ աղօթողը **ապրած** է **իր խնդրանքը**: Աղօթք և ապրում պարտ են միահիւսուիլ: Աղօթքը երկխօսութիւն մըն է Աստուծոյ հետ, որուն առջեւ կը բանանք մեր սիրտը: Աղօթքը մարդուն ներսէն մղում մըն է դէպի Աստուած, և աւելին՝ թռիչք մը: Ինչ որ չէին կրցած տալ իմաստասիրական հայեցողութիւնները, տուած էին լացն ու աղօթքը:

Յարուցեալ Յիսուս հարցուց լացող Մարիամ Մագդեղանացիին ու ըսաւ.

«Ով կին, ինչո՞ւ կու լաս»:

Վիշտը և սէրը կը պարփակեն մարդուս կեանքը: Քրիստոս ուսուց թէ ինչպէ՛ս պէտք է կրել վիշտը, Քրիստոս ուսուց՝ թէ ինչպէ՛ս պէտք է **սիրել**:

Գոհունակութեան զգացումը Աստուծոյ համար ո՛չ միայն հաւատացեալին մարդկա՛յնօրէն արտայայտուիլն է, այլ լսել Իր արարածին մտահոգութիւնը, զգալ անոր սրտին խռովքը և աղօթքի ընթացքին խնդրել որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը գայ, և Անոր կամքը ըլլայ:

Աղօթքի կարեւորութիւնը.--

«Արդարեւ էական է որ մարդ պայքարի իր իսկ խորհուրդներուն դէմ եթէ կը փափաքի որ վերնայ իր մտածումներէն հիւսուած վարագոյրը որ կը ծածկէ իր միտքը: Այդպիսով միայն ան կրնայ իր հայեացքը առանց դժուարութեան դարձնել դէպի Աստուած, և խուսաբիլ իր թափառող խորհուրդներուն կամքին հետեւելէ»--**Սբ. Ամոնաս Ճգնաւոր** 288-350 թ.

Աղօթքի պահը դառնալու չէ՛ դերասանութեան պահ: Այա-Սոֆիան ինկաւ Իսլամ մահիկի հարուածներուն տակ, սակայն Ս. Էջմիածին կը ծածանի իր խաչերով ու անոր խունկի անուշահոտութիւնը կը բարձրանայ երկինք հայ նահատակ պաշտպաններուն աղօթքով:

«Այժմ միայն մասնակիօրէն կը ճանչնամ զԱստուած, բայց այն ատեն պիտի ճանչնամ ամբողջապէս, ճիշդ ինչպէս Ի՛նք զիս կը ճանչնայ»--Ա. Կորնթ. ԺԳ.12:

Մայիս 22, 2004

“ԲԱՅՑ ԵՍ ՔԵԶԻ ՀԱՄԱՐ ԱՂՕԹԵՑԻ”

ՅԻՍՈՒՍ

--Ղուկաս ԻԲ. 32

Յիսուս Ի՛նք անձնապէս կ՛աղօթէ Պետրոսին համար, գիտնալով հանդերձ որ Զինք պիտի ուրանայ: Յիսուս սիրտե՛րը բննող Բարեկամ մըն է: Ան լաւատես, դրական և ներո՛ղ երկնայի՛ն Ուսուցիչ մըն է:

Յիսուս, իր ճամբան կորսնցուցած գառնուկը կը փնտռէ, ու երբ գտնէ, ոչ կը յանդիմանէ և ոչ կը ծեծէ զայն, այլ իր ուսը առնելով կը վերադարձնէ փարախ, անոր ընկերներուն մօվ:

Յիսուսի բարեխօսական աղօթքը Իր աշակերտ Պետրոսին համար, ցոյց կու տայ հայրական սէրն ու գթութիւնը: Աստուածային սրտաբուխ սէրն ու գութը կը պակսի Մովսէսի օրէնքներուն մէջ: Մարդեղացեալ Յիսուս Քրիստոսի բարոզած երկու առակներով՝ "Անառակ Որդւոյ" և "Կորսուած Գառնուկի"ն, գթասիրտ ու ողորմած Աստուած չի պիտի վտարեր սխալական Ադամն ու Եւան, երջանկութեան վայր՝ Դրախտէն: Որովհետեւ.

> **«Աննուաճելի մեծութիւնը, ո՛չ հանճարեղ գիտունն է, ո՛չ ներհուն մտաւորականը, ո՛չ շնորհազարդ արուեստագէտը, ո՛չ դափնեկիր բերթողը, ո՛չ վերասըլաց աղօթողը, ո՛չ ամենազօր աշխարհակալը և ո՛չ ալ ոսկեկշիռ միլիոնատէրը:**
>
> **Կեանքի մէջ իսկական մեծութիւնը՝ այն մահկանացու մարդն է, որուն սիրտը կը գործէ գթութեան և զոհողութեան բաբախումներով»:**

Դիմել գթութեան Կատարելութեան՝ **«գթած եղէք ինչպէս ձեր Երկնաւոր Հայրն ալ գթասիրտ է»**--Ղուկ Զ.36: Աստուծոյ անճառելի մարդասիրութեան ու ողորմութեան ամենէն պերճախօս և համոզիչ արտայայտութիւնը Մարդեղացեալ Յիսուսն է: Աստուածային սիրոյ գերագոյն արտայայտութիւնը ուղղել է մարդը մարդասիրութեան և գթութեան: Երբ արդարութեան և ուղիղի տարածութենէն մարդ կը դառնայ դէպի ողորմութե՛ան տարածքը, այն ատեն է որ ան կը հանդիպի Աստուծոյ: Մարդ արարած որքան մօտենայ Աստուծոյ, այնքան աւելի մօտեցած կ՛ըլլայ իր մարդ ընկերոջ:

Նիցչէ (1844-1900) կոտորակեց ու փշրեց բազմաթիւ մշակութային ու կրօնական կարծիքներ 19-րդ դարուն:

1. Ան կը հաւատար թէ կեանքը ունի ա՛յն իմաստը, ինչ որ ենթական կու տայ:
2. Ան ծանուց թէ Աստուած մեռած է:
3. Ան ներկայացուց Քրիստոնէական առաքինութիւնները՝ գթութիւն, խոնարհութիւն, ազնուութիւն և անձնազոհութիւն որպէս ոչխարամիտ բարոյականութիւն, որոնք պէտք են ջնջուիլ:

Յիսուսի բարոզութեան առաջնահերթ պատուիրանը **ողորմութիւն և գթութեան** գործադրումներն են--Յիսուս խօսիը ուղղելով Փարիսեցիներուն, կ՛ըսէ.

> **«Հիմա դուք՝ Փարիսեցիներդ, գաւաթին և պնակին արտաքինը մաքրելով մտահոգ էք, մինչ ձեր ներսը յափշտակութեամբ և չարութեամբ լեցուն է:**
>
> **Անմիտնե՛ր, ան որ արտաքինը ստեղծեց, ներքինն ալ ինք չստեղծե՞ց: Բայց ինչ որ կրնաք՝ տուէք իբրեւ ողորմութիւն, և ահա ամէն ինչ մաքուր պիտի ըլլայ ձեզի համար:**
>
> **Վա՛յ ձեզի, Փարիսեցիներ որ անանուխին, փեգենային և այլ կանաչեղէններուն տասանորդը կու տաք բայց կ՛անտեսէք Աստուծոյ արդարութիւնն ու սէրը: Ասո՛նք պէտք էր գործադրել, առանց միւսները անտեսելու»**
>
> --Ղուկ. ԺԱ.41:

Յիսուս աղօթեց Պետրոս աշակերտին ընելիք ուրացումին համար, որովհետեւ աղօթքը հասնիլ է Գերբնական Ներկայութեան, որ արդէն հոն է Իր սիրոյ ու ողորմութեամբ:

> **«Իրական ողորմածը իր ընկերոջ, իր նմանին մէջ կը տեսնէ արտացոլացումը իր անձին և ըստ այնմ կը գործէ որովհետեւ ողորմութիւնը արդիւնք է ճշմարիտ սիրոյ»**
>
> **-Խորէն Վրդ. Տողրամաճեան:**

Աստուած Իր Միածին Որդւոյն ինքնութեանը մարդկային կերպար տուաւ, Ան դարձաւ տեսանելի, շօշափելի արտայայտութիւն՝ Մարդեղութիւն: Մարդիկ իրենց մարմնեղէն աչքերով պիտի չի կարենային տեսնել անմարմին (Հոգի Աստուած»ը) եթէ Աստուածորդին չի մարդանար: Մարդիկ իրենց մահկանացու գիտութեամբ պիտի չկարենային լիովին թափանցել ու ըմբռնել աստուածային զուտ հոգեւոր յայտնութիւնը:

Սուրբ Մարդեղութեամբ Աներկրային զօրութիւններ կը դառնան Մարմին: Աստուծոյ Ինքնաբացայայտութիւնը Յիսուս Քրիստոսով կ՛ըմբռնուի:

Ինչո՞ւ: Որովհետեւ,

1. Աստուած՝ Իր Որդիով կը խոնարհի, կը մանրապատկերի, կը մարդանայ, անհասանելին հասկնալի ու անտեսանելին տեսանելի կը դառնայ:

2. Ուստի, որպէս քրիստոնեաներ մենք զԱստուած կը ճանչնանք մի միայն Մարդեղացեա՛լ Յիսուս Քրիստոսի ապրումի՛ն մէջ:

Մարդը այժմ կրնայ ըսել անասելին ու մտայղանալ անճառելին, որովհետեւ Աստուած Ինքնաբացայայտուած է Քրիստոսով: Քրիստոսի մարդեղութիւնը, ֆիզիքական գոյութիւն տուաւ աստուածաստեղծ նկարագիրին, (մարդուն), որովհետեւ մարմինն ալ Աստուծոյ **ձեռագործն** է:

Աստուած մարդը խօսքով չի ստեղծեց, այլ՝ շինեց: Որպէս գերագոյն Ճարտարապետ և Արուեստագէտ, հողը առաւ և ըսաւ.

«Մեր պատկերին ու մեր նմանութեանը պէս մարդ ընենք»
--Ծնն. Ա.26:

Յիսուսի Մարդեղութիւնը կամրջեց աշխարհը երկնքի հետ: Քրիստոսի Մարդեղութիւնը այն լուսաճաճանչ կամուրջն է, որ կը միացնէ Արարիչը՝ արարածին:

Քրիստոսի մարդեղութիւնը կը կազմէ առանցքը Քրիստոնէական հաւատքին:

Քրիստոնեայ կրօնի խորհուրդը՝
շնորհ, ողորմութիւն և մեղերու ներո՛ւմն է:

Յուլիս 10, 2004
Թորոնթօ